

Kültür ve Turizm Bakanlığı Destekleriyle
Radyo ve Televizyon Üst Kurulu ve Yunus Emre Enstitüsü
İş Birliğinde Gerçekleştirilen Dijital Çağda Medya Okuryazarlığı ve Türkçe Çalıştayı
Sonuç Bildirgesi

27-28 Kasım 2021 – Brüksel

Öğrenme, eğlenme ve keşif için zengin olanaklar sunan geleneksel ve yeni medya ortamlarının endişe kaynağı olabileceği hususlar ve bu sorunları olumlu yönde aşma çabalarına ilişkin olarak uzlaşma noktaları temelinde medya okuryazarlığını ve eleştirel düşüncenin geliştirilmesini teşvik etmek ve bu yolla bireylerin sosyo-eğitsel ve kişisel gelişimin yanı sıra sivil ve sosyal hayata katılımını destekleyecek temel beceri ve anahtar yeterlikleri edinmelerini sağlamak amacıyla Radyo ve Televizyon Üst Kurulu ile Yunus Emre Enstitüsü iş birliğinde “Dijital Çağda Medya Okuryazarlığı ve Türkçe Çalıştayı” gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda, Çalıştayda medyanın dil gelişimindeki rolü de ele alınmış, yanlış, kötü, yozlaşmış ve yabancılaşmış kullanım örnekleri üzerinden geleneksel ve dijital ortamlarda medya dili irdelenmiştir. Söz konusu Çalıştay sonucunda fikir birliğine varılan ve tavsiye edilen hususlar aşağıda belirtilmiştir:

1 - Her türlü bilginin ve verinin sayısal ortamda depolanması, işlenmesi ve kullanılmasına imkân sağlayan bilişim teknolojilerinin gelişimi, medya alanında dijitalleşmeyi de beraberinde getirmiştir. Bilgisayar ve internet temelli dijital teknolojilerin iletişim teknolojileriyle iç içe geçmesi, bir başka deyişle teknolojik olarak yakınsaması, yalnızca teknolojik değil, aynı zamanda kültürel bir dönüşüme de yol açmıştır. Dijitalleşme toplum yaşamının bütününe sirayet etmiştir. Bu yeni kültürel ortamda medyanın sağlıklı ve bilinçli kullanımı, yeni okuryazarlık becerilerini gerektirmektedir. Bu bağlamda, değişen medya ortamları ve yeni okuryazarlık gerekliliklerini stratejik gündemlerinin bir parçası olarak gören ülke ve kurumlarla iletişim ve iş birliği güçlendirilmelidir. Bu iş birliği yoluyla, dijital çağda medya okuryazarlığı eğitime ve konuyla ilgili vizyonuna yönelik daha geniş çaplı bir perspektif geliştirilmelidir.

2 - Teknolojik ve toplumsal gelişmelerle birlikte oluşan yeni medya ve dijitalleşme çağında medya okuryazarlığı konusunda yeni politikalara ihtiyaç vardır. Politika Yapıcı Kurumların, Üniversitelerin ve ilgili STK’ların, geniş toplum kesimlerinin yeni medya çağında karşı karşıya kaldıkları yeni ve karmaşık zorluklara yeterli cevabı verebilmelerini sağlamaya dönük rol ve görevlerine ilişkin uzlaşma noktaları belirlenmeli, iş birlikleri arttırılmalıdır.

3 - Günümüzde medyanın kapsamı ve sınırları oldukça genişlemiş, medya toplum yaşamını bütünüyle kuşatan bir olgu haline gelmiştir. Tüm formlarıyla birlikte dengeli ve sağlıklı bir

medya hayatının ediniminde öğrenmeyi ve yaşama yansıtmayı kolaylaştıracak farklı öğrenme araçları ve farklı öğrenme ortamları bir arada kullanılmalıdır. Bu bağlamda, medya okuryazarlığı becerilerinin aktif öğrenme metotlarıyla geliştirilmesi faydalı olacaktır. Yeni teknolojiler ve internet tabanlı eğitim materyallerinin geliştirilmesi, medyanın bilinçli ve faydalı şekilde kullanımı ile zararlı kullanımlarından kaçınılması konusunda çalışmalar yapılmalıdır.

4 - Yeni medya ve dijital medya çağında artık toplumsal ilişkiler yüz yüze iletişim temelinden sanal ortamlarda iletişim temeline doğru kaymaktadır. Bu değişim, toplumsal ilişkilerin ve bağların zayıflamasına neden olmaktadır. Bu sebeple medyanın toplum yaşamında tüm formlarıyla dengeli ve sağlıklı kullanımı, savunmasız alıcı durumundaki bireyler ve özellikle de çocuklar ve gençler için hayati önem taşımaktadır. Yeni medya ve dijital medya ortamında, psikolojik etkilere açık olan çocuk ve gençlerin toplumsal bağlarını yitirmemeleri için yeni politikalar geliştirilmelidir. Yeni medya çağının ruhuna uygun olarak geliştirilecek yeni politikalar, toplumdaki bu savunmasız konumda bulunan bireylerden başlanarak, yetişkinlere doğru genişleyen bir enformasyon alanı içinde ele alınmalıdır.

5 – Dezavantajlı konumda bulunan bireylerin bilgi ve iletişim teknolojilerini verimli bir şekilde kullanmalarını sağlamak ve yaşam kalitelerini artırmak amacıyla dijitalleşmenin getirdiği imkânlar kullanılarak sosyal adaletsizlikle mücadele güçlendirilmelidir.

6 - Herkesin kişisel gelişim, sosyal içirme, aktif vatandaşlık ve istihdam için gerekli olan dijital yetkinliklerle donatılması için gerekli stratejiler belirlenmeli ve bu doğrultuda somut adımlar atılmalıdır. Bu konuda yapılacak olan çalışmalar, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu ile ilgili Bakanlıklar, kamu kurum ve kuruluşları, akademi, meslek birlikleri, medya profesyonelleri ve sivil toplum kuruluşları başta olmak üzere tüm paydaşlarla eşgüdüm içinde yürütülmelidir.

7 - Dilimiz yalnızca iletişim kurmamızı sağlayan bir araç değil, aynı zamanda düşünme biçimimizi de belirleyen ve şekillendiren en önemli yapılardan biridir. Bu nedenle, yaşamın neredeyse her alanını kapsayan geleneksel ve yeni medya ortamlarının tümünde Türkçenin doğru ve kurallarına uygun şekilde kullanılması özendirilmeli ve teşvik edilmelidir.

8 - Yeni medya ve dijital kültür çağında dolaşımda bulunan yanlış ve zararlı medya içerikleri karşısında tüm toplum kesimlerinin giderek daha da bilinçlendirilmesi konusunda toplumumuzun yapısına ve değerlerine özgü ilkeler belirlemek amacıyla akademik kurumlarla iş birliği içinde çalışmalar sürdürülmelidir.

9 - Dijital ortamlarda mahremiyetin muhafaza edilebilmesi ve kişisel verilerin güvenliğinin sağlanabilmesi başta olmak üzere yeni medya ortamlarında yaşanan tüm sorunlara yönelik ilgili paydaşlarla iş birliği güçlendirilerek sürdürülmelidir.

10 - Cep telefonu ve diğer mobil cihazların gereğinden fazla, bağımlılık düzeyinde kullanımının toplumsal olarak olumsuz sonuçlar doğurduğunu gösteren çok sayıda çalışma mevcuttur. Bu bakımdan, mobil cihazlara ve dijital ortamlara bağımlılığın önemli bir toplumsal sorun haline geldiği görülmektedir. Dijital çağın kendine özgü bu bağımlılık biçimlerinden özellikle çocuklarımız ve gençlerimiz başta olmak üzere tüm toplum kesimlerinin korunabilmesi amacıyla ekran bağımlılığına ilişkin stratejiler geliştirilmelidir.